Ч. 24 (10.992). Львів, середа 2. лютого 1927. Poczłowa opłata zasłacona ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Новий клин.

Львів, 1. лютого 1927.

Завтра Львів переживатиме новий „історичний день". Основою і змістом його „історичности" буде зїзд „Русск-ого Народн-ого Обєдінен-ія", політичної організації, що повстала під проводом п. Серебреннікова з метою гальванізації передвоєнного москвофільства. Старомосквофільства. Старомосквофільські чинники, що гуртуються біля могіканських стовпів колишньої „русско-народної організації", з великим накладом праці і питомим собі захопленням реклямують той зїзд, агітуючи за його якнайчисленнішим обсланням. Мовляв, „русскі" Сх. Галичини, Лемківщини, Волині, Холмщини, Підляша й Полісся, отже „русскі" майже всієї „зарубежної Руси" зїзджаються, щоби заманіфестувати свою єдність з великим русским народом, щоби виявити свою силу і щоби тут угрунтувати „завєти атцов".

Таким чином західно-українські землі знову стають ареною, на якій товчуться найрізнородніші загони зі заходу і сходу, шукаючи тут для себе наживи. Поруч поляків, що зловіщою хмарою сунуть на нашу землю, з подрібно розробленими ценашоналізаційними плянами, відбувається і формально протилежний, але в суті річи рівнобіжно-одвородний рух денаціоналізації при допомозі гальванізації москвофільства. Метою його: стримати, припинити організацію українських мас, відірвати частину здезорієнтованої інтелігенції від українського національного грунту, обмотати темрявою невіжества слабші елементи нашого громадянства. Москвофільський рух був майже все, а вже виразно в своїй останній передвоєнній фазі природним союзником польських імперіялістично-денаціоналізаційних чинників. Пропечистим доказом цього галаслива, театральна, драматична і просто зрадницька доба дудикевичівщини, коли то „русскій" табор зєднався з польською шляхтою (намісник гр. А. Потоцький) і вшехполяками, находячи в них просто одчайну підтримку і протекцію. Деяка тінь на цю „дружбу", звернену проти українського національного руху і його еманципаційних змагань, лягла в перших роках світової війни, коли то австро-польська адміністрація, зложена з тих самих шляхетсько-вшехпольських елементів під замітом москвофільства і сприяння Росії запроторила в тюрми і концентраційні табори смерти десятки тисяч невинних людей. Одначе й тут порадили собі „союзники" (вшехполяки і москвофіли), звалюючи всю вину на Австрію і на... українських політиків. Москвофільські „ідеольоги" в перших повоєнних роках всі свої зусилля звернули тільки на одну справу: тенденційними публікаціями кинути важке обвинувачення українському таборові за огидні вчинки австро-польської адміністрації.

Це був вступ до гальванізації пережитків москвофільства і перший засіб до вбиття нового клина в сконсолідоване українське громадянство з метою його розбити, роздвоїти і кинути брата на брата.

Повоєнний москвофільський рух в дечому ріжниться від передвоєнного, не так щодо своїх напрямних, як щодо своєї зовнішньої бази. Перед війною спирався він на галасливому й ексклюзивному російському націоналізмі, що всеціло покривався з російським імперіялізмом. Після революції та могутня база відпала — і тим, а також українським національним відродженням на широких просторах Наддніпрянщини, якого висловом є між іншим тзв. українізація, слід пояснити приєднання частини молодшого москвофільського покоління до українського табору. Та одночасно не можна спускати з очей і того призабутого факту, що гальванізаторами живого трупа галицького москвофільства є якраз ніхто інший, тільки нинішні „сельроби", вчорашні „народовольці", а передучорашня молода москвофільська ґвардія. Вони то перші стали на опущеному становищі, відроджуючи „русску" пресу („Прикарпатская Русь", а опісля „Жизнь" і „Воля Народа"); вони були дійсними виразниками і керманичами „Русск-ого Ісполнітельн-ого Камітет-у"; вони перші відреставрували „русскі общества" з „обществом" Качковського на чолі; їм в участи припадає головна доля „заслуг" з приводу „відродження" москвофільства. Таким чином і завтрішній зїзд „русск-ого" міщанства стоїть в нерозривному причиновому звязку з „відродженськими" починами і діяльністю нинішніх „сельробів".

Гальванізоване москвофільство сьогодні позбавлене могутньої бази царської Росії. Більшовицька Росія значно поширила свою месіяністично політичну плятформу (замість обєднання Славян під своїми крилами — обєднання Европи в союз радянсько-соціялістичних республик), а тим самим поширила й базу своєї підготовчої діяльности (замість „зарубежних русских" і політичного москвофільства серед славянських народів — весь пролетаріят всієї Европи і всього світа). Галицьке чи взагалі західно-українське москвофільство втратило свою основу на сході, але зате здобуло її в численній російській еміграції з одного боку, а в польських чинниках з другого. Російська еміграція, розкинена по всьому світу, віддавна шукає пристані, де міг би зупинитися її діравий корабель. Досі найшла вона пристановище в кількох державах (головно Югославія, Чехословаччина, Німеччина й Франція), що рахують на її вдячність після упадку більшовизму. Але головною метою тієї еміграції найти основу для своєї діяльности на „русскім" грунті. Досі тільки одна Чехословаччина, культивуючи своє невмируще русофільство, видала на ласку й неласку російської еміграції Закарпатську Україну. Польща поводилась в цій справі досить здержливо. Та тверда неподатливість українців промостила шлях російській еміграції і до польських сердець. Спершу польські чинники, головно праві, реакційні і москвофільські, підтримували тільки „тутешнє" москвофільство. Та в короткому часі виявилося, що воно слабе, щоби стати новим клином проти стихійного українства. Треба було на підмогу притягнути і російську еміграцію, і російську меншість, яка сконсолідувалаб москвофільський табор, творячи з нього помітніший таран проти українства. Це завдання взяв на себе пос. Серебренніков, єдиний представник в соймі „російської меншости" завдяки виборчому меншостевому блькові з 1922 р. Він то своїми архильояльними заявами здобув прихильність польської влади, заявляючи, що єдиним змаганням „російської меншости" в межах Польщі — це культурний розвиток. Одночасно своєю метою поставив він організацію також „сто тисяч русских" в Галичині. На „культурний розвиток російської меншости" польські чинники пішли тільки теоретично (тицяючи під ніс конституцію), але організацію „русских" повитали дуже радо, бо вона розбиває українське громадянство в його здезорієнтованій, пасивній і темній частині.

Перед війною не все польське організоване громадянство йшло на зустріч москвофільським починам. Ліві (поступові й соціялістичні) польські партії негативно ставилися до москвофільства. Тепер, коли царська Росія не істнує, а „наше" москвофільство акцентує своє вороже відношення до більшовизму, всі польські партії повитали москвофільство, як свого найсердечнішого і для Польщі корисного та природного союзника. Поруч вшехполяків, хадеків і пястівців до союзництва з москвофільством приступили й пепесівці, заключуючи відомий пакт з російськими есдеками й есерами, пакт, в якому підтримка „російської меншости" стоїть на першому місці. Правда, в останньому часі різкий антибільшовизм „російської меншости" дещо злагіднів, коли виявилося, що пос. Сєребренніков, власник російської книгарні „Россіка" у Варшаві, є одночасно офіційним закордонним представником московського „госіздата" (державного видавництва) в Польщі. З того приводу польська преса побоюється, щоби цей факт не відбився відємно на зїзді „Русск-ого Нар. Обєднания" у Львові. Та це вже справа між польськими протекторами і „русскими" протегованими.

Та якнебудь маються справи, фактом є, що організація „російської меншости" в Польщі і гальванізація старого москвофільства, підтримувані польськими чинниками, є звернені проти відродженських змагань українців і білорусинів. Є це новий, чи відновлений, клин, вбиваний систематично, послідовно і премедитаційно в наш національний організм з одного боку поляками, а з другого російським націоналізмом. Є це старий, неписаний союз Польщі і Москви проти визвольних змагань українського народу. Ясно, що цей факт вимагає від нас сторожкої уваги і рішучого відпору проти обєднаних польсько-московських посягань на душу нашого народу, проти роздвоювання нашого громадянства і штучного піддавання в сумнів нашої національної суцільности і політичної скристалізованости.

Нова більшість у Німеччині.

Четвертий кабінет д-ра Маркса.

Майже два місяці тягнулася кріза німецького уряду, що закінчилася на днях утворенням нового кабінету, тим разом знову під проводом одного з найздібніших державних мужів Німеччини, канцлєра д-ра Маркса. Це вже четвертий з черги уряд повоєнної Німеччини, якого керму взяв у свої руки оцей визначний німецький політик. Новий кабінет складається з чотирьох німецьких націоналів, трьох членів партії центру, двох членів нім. народньої партії, одного представника баварської народньої партії й одного міністра безпартійного (д-ра Гесслєра). Партії, що вислали своїх заступників до уряду, мають зі своїми прихильниками з менших груп незначу більшість у райхстагу (250 гол. проти 200), отже є настільки сильні, що можуть створити працездатний уряд.

Хто знає ближче німецькі політичні партії і їх ідеольогію, той зрозуміє, що скласти нині працездатний уряд в Німеччині — річ доволі тяжка. Бо представити собі тільки, що націоналісти є монархістами явними, ліберали — укритими, а центр бажає за всяку ціну виповняти наложені на Німеччину зобовязання і льояльно співпрацювати з рештою Европи. А дальше: націоналісти є протестантами, ліберали — вільнодумцями, а центр — просто католицький. Націоналісти є противниками суспільних реформ, ліберали й центровці є за ними, особливож центр, що має в своїх рядах робітничі маси і т. зв. „дрібних людей". Чиж дивно, що в таких умовах нелегко тим партіям зговоритися?

Основою, на якій велися переговори між згаданими партіями, були т. зв. напрямні лінії, які виробив і тим партіям предложив сам Маркс з доручення през. Гінденбурга. В тих напрямних пороблено в часі переговорів деякі зміни, одначе в основі лишилися вони ненарушені. Ось ті основні напрямні, на які погодилися згадані три групи:

1) Закордонна політика. Дальше вдержання дотеперішнього курсу щодо остаточного порозуміння з дотичними народами і необмеженого визнання правної важности льокарненських трактатів. Льояльна співпраця в Лізі Націй.

2) Устрій. Республиканська форма, введена на основі ваймарської конституції, є згідна з правом. Охорона тої форми в її цілости і державних барв, згідних з конституцією, проти всяких атаків.

3) Членам райхсвери не вільно належати до ніяких політичних союзів, до яких зараховано й т. зв. союзи оборонні. Буде виданий окремий правильник, на основі якого до райхсвери не можна буде приймати людей з переконаннями, противними конституції.

4) Культурні справи. Буде виданий для цілої держави шкільний закон на основі свободи совісти і права батьків, а також зрівнання всіх родів шкіл, передбачених у конституції.

Отсі напрямні означали би, що націоналісти, визнавши республику й республиканські барви і згодившись на деполітизацію райхсвери й на затвердження Льокарна, подалися на цілій лінії. Одначе певна річ, що монархістичної ідеольогії вони

не виреклись, а тільки з нею перестали манифестуватися, побачивши безвиглядність скорого зреалізування своєї ідеї в Німеччині. В цілости четвертий уряд Маркса є кабінетом націоналістичним, хоч і стоїть твердо на основі льокарнеських трактатів. До Польщі новий уряд ставиться таксамо вороже, як і всі попередні уряди Німеччини.

Наші „русскі“.

Зїзд „Русского Нар. Объединенія“. — Ще про перехід Тиляви і Терстяни на православія. — Справа Народнього Дому.

Дня 2. лютого ц. р. відбудеться у Львові у великій салі Народнього Дому зїзд „Русского Народнаго Объединенія“, що стоїть під проводом посла Серебренникова. До того „Объединенія“ належить і „русская народная организація“ Галичини, отже це буде зїзд „русских“ з цілої Польщі. Чому саме Львів вибрано місцем зїзду, легко догадатися. На рижних українських (також білоруських) землях під Польщею ніякого „русского движенія“ нема, тому „русскі“ збираються на нараду у Львові, бо в Галичині москвофільство з ласки польських можновладців усе таки ще животіє. З приводу отсього зїзду пише не дурно „Русскій Голосъ“: „На нарадах не може бути мало учасників; мусить бути богато. На нас дивляться; нам хочуть доказати, що нас нема“... Отже аби доказати, що москвофільство ще не перевелося, скликається зїзд до Львова, на якому мають виступити з рефератами пос. Серебренніков, Г. С. Малец, д-р Кизевич і Білевський. На зїзді буде вибраний також верховний „совіт“ „РНО.“ й будуть ухвалені відповідні резолюції. Допущені на зїзд будуть тільки члени „РНО.“, що записалися у госп. Мальца або у студ. Г. Чемериса.

Перехід селян у двох лемківських селах Тиляві і Терстяні на православіє дуже врадував москвофільські „верхи“. „Русскій Голосъ“ пише про цю подію не без агітаційної мети так: „Тилява і Терстяна, перейшовши на православіе, вробилися славними широкому світові“. А дальше оповідається, як то на Різдво приїхали туди українські „ксьондзи“ з деканом і завізвали проти „бунтарів“ старосту із Кросна, який приїхав з жандармами і поліціянтами. Одначе він побачив мирних і тихих руснаків-лемків, збештав „ксендзôвъ“ і сказав до людей: „Можете вірити, як хочете і в кого хочете“. Декан обіцяв людям „руского“ священика і богослужения зі словами: „Всіх вас православних християн“ (чи не за те пішло?), але народ йому не повірив. — Що в цій справі мачали пальці москвофіли, нема сумніву. Сумно тільки, що в часі, коли православя не тільки не оправдало себе, а виявляє виразні познаки розкладу, є ще у нас люди, що хочуть переходити до того віроісповідання, слухаючи всяких непокликаних „апостолів“.

В останній хвилі довідуємося, що справа номінації нового комісаря „Народнього Дому“ покищо застрягла. Причинилися до того в найбільшій мірі вшехпольські приятелі госп. Черкавського. Правда, врятувати захитаного під Черкавським комісарського стільця їм не вдасться і вони його рятувати навіть не беруться, але зате вживають усіх своїх впливів на те, щоби на тому стільці осадовити когось з „політичних“ приятелів Черкавського. Це їм потрібне на те, щоб замазати дещо з діяльности „правительственного комісаря“. Кажуть, що у Львові найбільше розбивався за такою розвязкою справи д-р Годлєвський, а у Варшаві ужили в тому напрямі зобовязані дечим Черкавському вшехпольські махери зі Львова аж впливів марш. Ратая. З львівського воєвідства мали вже вийти в тій справі відповідні внесення до Варшави. Варто, щоб цею справою заінтересувався вибраний свого часу на вічу у Львові комітет, що мав стояти на сторожі народнього майна, яке опинилося завдяки польській політиці в руках негідних і безвідповідальних типів.

З великої хмари малий дощ.

Випущення на волю бриг. О. Букшованого і „вбивників“ куратора Собінського.

З адвокатських кол повідомляють нас, що в понеділок 31. січня ц. р. випущено з львівської тюрми арештованого після переходу Збруча б. отамана галицько-української армії, команданта бригади Січових Стрільців О. Букшованого і „вбивників“ куратора Собінського Івана Бадівського та двох братів Яцурів.

Останніх арештовано після атентату на кур. Собінського. Польська преса розголосила, немов то в них найдено зброю, нелегальні друки й інструкції. Арештовано їх як запідозрілих в приналежности до тайної організації. З трьох арештованих два гімназійні учні. Довго велося слідство, а перед кількома днями польська бульварна преса донесла, що всім трьом арештованим доручено акт обвинувачення в убивстві (!!) Собінського. Застановлення слідства і випущення на волю всіх трьох арештованих наглядно доказує совісність польської преси і засоби, якими вона послугується для витворювання відповідних настроїв серед своїх безкритичних читачів.

Арешт бриг. О. Букшованого використала польська преса для піднесення „патріотичних“ настроїв серед польських „кресовців“ і для змальовання українського „варварства“. Буйна уява польських репортерів звалила на плечі бриг. Букшованого безліч „варварств“ над польською людністю, супроводжених рафінованими знущаннями і навіть вбивствами. Львівський карний окружний суд від серпня мин. року тримав у вязниці безпідставно арештованого бригадієра, переводячи вичерпуюче слідство в пошуканні за видуманими злочинами. І всі ці заходи кінчаються звільненням арештованого. Випущення на волю польським судом бриг. Букшованого, що довгий час був командантом львівського фронту, кладе край всяким нікчемним видумам про різкі прикмети української військової влади у відношенні до нечисленного польського населення навіть в умовах воєнних обставин.

Провокація чи божевілля?

Збезчещення Йордану в Городку Ягайлонськім.

Пишуть нам:

Рижні польські власти в Городку Ягайл. домагалися всякими доріжками від тамошнього нашого парохіяльного уряду, щоби їх запросити до участи у водосвятті в часі Йордану. Місцевий парох о. декан Роздольський, згідно з бажанням українського населення Городка, ніяких запросин не вислав. Наслідки того появилися в часі Свята. Отж дня 19. січня 1927 р. в хвилі, коли вірні разом з процесіями станули на городецькім ставі перед вівтарем і духовенство приступило до свячення води в ставі, місцевий поляк, залізничий функціонар Томаш Шидловський, почав перебиватися через процесії, силою вихопився на кілька кроків перед вівтар і розпинаючи споднї, почав віддавати моч до води, котру духовники саме благословили. Це викликало велике обурення, кількох людей вхопило злочинця і повело на постерунок поліції. Одначе Шидловський вирвався і втік.

По святі удався на постерунок поліції місцевий адвокат д-р Ст. Біляк в товаристві наочних свідків нечуваної події і жадав поарештування злочинця. Та тут при списуванні протоколу впала з уст заступника команданта поліції порада чи увага, яка дає богато до думання, а саме, що ця подія є наслідком того, що на Свято не проситься властей і поліції, яка певно булаб до того не допустила.

Думав би хто, що Шидловського арештовано. Деж там? Буяє свобідно по Городку по нинішній день, а дня 27. ц. м. навіть прилюдно вихвалювався, що він повинен був не то віддати моч, а навіть „на . . . .“. З тих зіставлень виходить недвозначно, що Шидловський був лише оруддям в руках тих, котрим залежало на тому, щоби в часі Йордану спровокувати поважні ексцеси, бо й так Шидловський має щастя, що втік і в той спосіб урятував життя.

Ще один цікавий факт. У Городку щороку давав місцевий магістрат сосонки для прикраси вівтаря в часі Йорданського Богослуження. Цього року місцевий „магістрат“ категорично відмовився дати з громадського ліса сосонки так, що вже з тім факті дехто міг припускати, що Йорданське Свято спокійно не обійдеться.

Городецьке громадянство із зіставлення тих фактів є глибоко переконане, що тут має місце провокація заінтересованої сторони і тому жде поки що терпеливо, як до цього факту грубої образи релігії і національних почувань поставляться „свяцційні“ власти. Всеж таки бажане, щоб цю справу порушили наші посли на вищій арені.

Взаємини двох мов.

З великим зацікавленням ішов я на відчит професора львівського університету Лера Сплавінського п. з. „Польсько-українські взаємини в царині мови“. Відомо, що при пересічній дискусії в польській украіножерній пресі, зовсім так само як у розмові з пересічним польським інтелігентом, бачимо перед собою найбільшого калібру гармату, позичену саме з арсеналу фільольогії: українська мова, мовляв, це лише перекручена польська. Виклад презлегента, хоча який популярний, пристосований до рівня ляїків, був приємною несподіванкою: крім чистих фактів, обережних узагальнень, совісного відмежування явищ — ніякої позанаукової тенденції. Українська мова впливала на землях з більшістю нашого населення на польську, якою говорили польські пани, дідичі, осадники; впливає ще нині на мову польської інтеліґенції на всіх просторах з корінним нашим населенням. І навпаки: до нашої мови ввійшов чималий словник польських слів і зворотів. Це природний наслідок факту співжиття двох народів поруч себе в минулім і сучасн... Смішно — казав фільольоґ — коли пре...

ОСВАЛЬД БУРГАРДТ.

Екзотика й утопія

в німецькому романі.

(Продовження.)

Досить фантастичним може видатися читачеві історія з вирощуванням живого лісу, що його дерева пожирають людей; але й тут ми знайдемо елементи, що їх взято з справдешнього життя. По деяких місцях тропічних країн трапляються дерева-людожери, що, оплутавши людину своїм чіпким галуззям, вже не вдпускають її, розчавлюють своїми велетенськими кактусовидними листками і глитають, мов ті квітки, що закриваються, коли до них залітає комаха. Ці дерева нічим майже не відріжняються від фантастичних Деблінових дерев. А що-до швидкости, з якою цей гай виростає у нас на очах, то факірі і тепер демонструють швидке (за кількох хвилин) вирощування невеличких рослин.

Тепер навчилися розсаджувати дерева так, що вони в процесі натурального росту утворюють симетричні хати, стайні з дахом і стінами із суцільного дерева. Досвіди Бербанка, що в Америці вирощував нові невидані гатунки плодових дерев і творив справжні чудеса, дають підстави думати, що фантазія може і не вженеться за дійсністю.

Так само фантастичним може видатися проект зеленення Гренляндії. Але ще не так давно наші часописи сповіщали про не менш фантастичний проект дати інший напрям Гольфстромові і в такий спосіб змінити холодний клімат північних країн. А не далі як 14. березня цього року англійський часопис „Manchester Guardian“ надрукував примітку такого змісту:

> Професор фізики Монреальського університету в Канаді Гоуард Барнес задумав дивну експедицію. Він хоче в червні поїхати до Гренляндії, щоб обдивитися, чи не можна розтопити льодівці за допомогою тепла, добутого хемічними засобами. Барнес хоче для цього скористатися з терміту, що його винайшов німецький професор Гольдшмідт.

Що правда, терміт надто дорогий і від самої ідеї до здійснення її ще дуже далеко, але згадаймо, що у Дебліна зеленення Гренляндії теж відбувається хемічними засобами, де головну ролю відограє нова речовина турмалін.

Навіть такі фантастичні факти, як розбухання людського тіла від слини морських потвор, виростання його до велетенських розмірів — не є вже такі неправдоподібні, як це видається на перший погляд. Сучасна медицина знає так звану акромегалію (слонову хворобу), що від неї, під впливом невеличких змін у мозковій речовині, окремі члени тіла набувають нахил невпинно рости, і часами все тіло прибирає велетенських розмірів. Деблін тільки розглядає всі явища крізь скло, яке надмірно збільшує. Він прискорює процес, і більше нічого. В природі діють сили, які покищо не підвладні людському контролеві. Деблін звідси виводить майбутню перспективу: людина опанувала ці сили і сама стала чародієм.

В останній частині роману фантазія Дебліна не знає вже ніякого впину, автор приходить до останніх висновків, що нічого неможливого нема: коли здійснилась казка про летучий килим і богато інших небувальщин, то чому не може здійснитись казка про перевертня і шапку-невидимку. Отже він і доходить до живих оаш, до змієруких та змієногих велетнів і чародіїв, що перевертаються у птахів і звірів. Кінець роману скидається на казку. Мова Дебліна ляпідарна, експресіоністична, він наче рубає фрази, наче коротко кидає окремими шматками.

Не можна сказати, що Деблін не мав деяких літературних попередників. Густав Майрінк у своїх фантастичних новелях теж заходив у ті самі нетрі, оповідаючи про дивні живі рослини, що були ніщо інше, як пересаджені органи людські, про живу стіну з людських очей та дивні препарати: годинник, зроблений з людини, і т. і.

Утопічна казка Еміля Ронігера — „Чисте джерело“ — теж переносить нас у те далеке майбутнє, коли життя увійшло в глиб землі: люди живуть у штучнім повітрі, у штучному світлі.

Немало фантастики також у такого тверезого реаліста, як Бернард Шоу, в останньому акті його драми „Назад до Матусаіла“, де люди можуть ставати богаторукими і богатоголовими, але тут вони йдуть до найвищого щабля удосконалення, до повної перемоги інтелекту над усіма потребами тіла. Шоу відкладає на цю еволюцію 30.000 років, тоді як у Дебліна все йде надзвичайно швидким темпом: вся метаморфоза відбувається протягом кількох сторіччів.

Деякі хиби можна поставити авторові на карб, а саме: надзвичайну розтягненість роману, перевантаженість його вставними історіями, надмірно велика увага до сексуальних ненормальностей, садизму, однополої любови. Замість цього незрозумілого, нецікавого й незрозумілого психольоґізму (який, може, пояснюється модою на Фрайда) можна було зачепити ще цілу низку інших цікавіших проблем.

Не зважаючи на всі хиби, Дебліна утопія залишається твором надзвичайно інтересним, і навіть його пання у таких проблемах, як ... бов до особи власного полу, ... части виправдується тим, що природа у нього намагається створити осіб середнього полу.

Критика з ентузіязмом вітала Деблінів роман, бо досі ніхто ще не заходив так далеко у фантастичних мріях, і похвали, що припали йому в уділ, були, може, й занадто надмірні.

(Продовження буде.)

становики ріжних народів чваняться, що їх мова є вільна від чужинних впливів; вільними від таких впливів є лише народи вповні відокремлені від чужих культур.

Прелегент ствердив, що ці взаємні українсько-польські мовні впливи щораз слабші наслідком політичних причин. По обох боках панує сильна тенденція чистити чужі слова, запозичувані від сусідів. Зріст цього процесу залежатиме вповні від політичних взаємин обох народів. Стільки у висновках прелегент. Нема сумніву, що пересічний український інтелігент, який добре знає польську мову, може краще перевірити її впливи на своїй мові щодня, ніж пересічний поляк, для якого українська мова взагалі не істнує. А ще лише безсумнівний є факт, що українська мова в Галичині розвивається щораз більше в напрямку наддніпрянської і розвиватиметься так надалі, не лише з політичних причин, але й культурних.

Прелегент надзвичайно обережно оминав якихнебудь дальших висновків поза ділянкою чистої фільольогії: навіть у доборі прикладів обмежився до яких 10 українських слів за весь час. А все-ж шкода, що на такому викладі не було хочаби ректора львівського університету, професора палеонтольогії Семірадзкого, який в інавгураційній промові цього року вшкварив собі мамутову промову на тему: як то поляки можуть своєю високо культурною мовою засимілювати такі первісні говори, як русинський чи руський „єнзик". Та видко, що професори львівського університету з іншої спеціяльности мають вироблені погляди на славянську фільольогію на підставі тої щоденної преси, якої вживають до всіх потреб, а найрадше для вирішування польсько-українських взаємин.

Усім їм варто би поручити свіжу статтю другого польського славіста Вацлава Ледніцького, видруковану в ч. 12. „Le Monde slave" п. з. „Existe-t-il un patrimoine commun d' études slaves?", де відомий історик літератури доходить до висновку, що нині не істнує вже єдність славянської фільольогії в іншім розумінні, як єдність романської або германської фільольогії, бо славянські мови та літератури, з політичних причин, відбігли від свого колишнього спільного джерела надто далеко. Не треба бути фільольогом, щоби бачити, що політичні причини, які зводили впливи двох мов, української та польської, заважують також у протилежнім напрямку: на тенденції щораз більшого відокремлення від себе.

Зрештою досить було глипнути на саміо прелегента. Не повірите: на салі, яка ждала з 400 місцями на авдиторію, було 30 осіб; з цього 15 слухачів професора, з 10 його знайомих, що прийшли з чемности. 3 українців... А в наднолтванській столиці були розвішені великі афіші і повідомлення в пресі; є тут сотки студентів від славянської фільольогії, добра сотка професорів і фільольогів цієїж спеціяльности і стільки-ж людей, які вважають себе компетентними забирати голос у справі української мови — не кажу приватно, бо тих є тисячі! — друком. Ця страшенне порожна саля, від якої віяло пивничним холодом, саля, яка не в силі була зібрати слухачів ні темою, ні іменем прелегента, була найживішим прикладом з цілого відчиту: в якій стадії находяться взаємини українсько-польської мови. Це тема, до якої всі обернулись задом.

М. Р-ий.

Радянська Україна.

Пересторога для студентів українців, що перебувають у РСФРР.

Народній Комісаріят Освіти УСРР. віднісся урядово до Народн. Комісар. Освіти у СРФРР. з тим, щоби цей останній повідомив студентів з України, які вчаться на російських високих школах, що вони мусять вивчити українську мову, якщо хочуть вертати для праці на Україну. На основі обовязуючих декретів про організацію не приймуть на Україні ні одного з тих студентів на службу, якщо не зложить іспиту з української мови. На високих школах Московщини вчиться досить значна скількість студентів з України і всі вони користуються стипендіями Нар. Комісаріяту Освіти РСФРР.

Роковини смерти Леніна.

Дня 20. і 21. січня обходили всі державні та громадські установи дуже торжественно офіціяльне свято третіх роковин смерти апостола комунізму Леніна. По всіх установах і клюбах відбулися вечері та виклади, присвячені памяти і діяльности Леніна, а вся преса переповнена відповідними статтями про діяльність комуністичного пророка і споминами товаришів партійної праці про нього.

Самоврядна Рада.

Варшава, 31. січня 1927.

Міністерство внутрішніх справ переслало Раді міністрів проект розпорядку про створення Самоврядної Ради. Складатиметься вона з представників самоврядних організацій. Рада висказуватиме свій погляд про урядові проекти в справі самоврядування.

Довкола афери пос. Воєвудзкого.

„Сповідь" пос. Воєвудзкого. — Для нього і його групи „все в порядку". — Одна із аномалій польського життя.

Варшава, 31. січня 1927.

Праці маршалківського суду в справі закидів проти пос. Воєвудзкого потягнуть кілька днів. Мусять бути провірені всі документи і переслухані численні свідки. Одначе з того, що сам Воєвудзкий сказав про себе в розмові з представником „Нашого Пшеґльонд-у", виходить недвозначно, що він грав у житті і в політиці подвійну ролю. Він признався, що був у звязку з II. відділом дефензиви вже після того, як вийшов із війська, себто як цивільний політичний діяч, а дальше признався він, що будучи послом до сойму, допомагав II. відділові, будучи посередником між ним і його інформаторами. Всі інформації, що давали відділові його люди за йогож посередництвом, торкалися так чи інакше білоруського національного руху, отже це були, говорячи звичайною мовою, звичайні доноси. Аж на таку провокацію був здібний посол, член напів комуністичної Незал. Хл. Партії, що тісно кооперувала саме з Білоруською Сел. Роб. Громадою, яку той посол денунціював!

Воєвудзкий заявив, що всі ті інформації передавано не до самої дефензиви, а до народностево-правного відділу при ній, та це справи не зміняє в нічому. Дивно тільки, що НПХ. боронить дальше свого скомпромітованого вожда!

Ще цікавіша річ, що страшні закиди провокаторства піднесено проти Воєвудзкого аж тепер, коли він уваз зі своєю групою станув майже на чисто комуністичній платформі. Чому цього не зроблено скорше, хоч власти II. відділу знали дуже добре про подвійну ролю того посла?

Це одна з тих аномалій польського життя, яких не розяснить ніякий фільософ.

Чемберлен про взаємини з Китаєм.

Льондон, 31. січня 1927.

У промові, виголошеній у Бермінгемі, Чемберлен зясував відношення Англії до Китаю. Потреба ревізії трактатів сталася конечною. Не зважаючи на конфлікт між північним і південним Китаєм, треба спробувати перевести ці зміни для обох сторін. Щодо територіяльних концесій, то Англія готова заключити льокальне порозуміння. Тепер годі заключити трактати, бо трактати мусять підписати, ратифікувати й признати уряди, а в Китаю з причини домашньої війни нема такого уряду, який можна би признати урядом усього краю. Англія висилає військо до Китаю для справжньої охорони англ. населення в Шанґаю, але сподіється, що не треба буде ужити тих військ. Англії йде лише про ґарантії, щоби не повторилося в Шанґаю те, що сталося в Ганкоу. Англійський уряд не відступить від політики, якої прикметою є гідність і терпимість, і не перестане робити заходів для порозуміння з китайськими властями. Мін. бажає заключення з Китаєм трактатів і вирішення всяких спорів на основі економічної рівности і взаємного пошанування для політичної і економічної суверенности обох країв. Китай для Китаю — то клич зовсім справедливий, але зазиви до вбивств англійців є кличами дикої ненависти.

Доповнення нім. кабінету.

Берлін 31. січня 1927.

Німецько-національна фракція згодилася на поставлення трьох кандидатів на міністрів справедливости і внутр. справ: Гергта, Ґрефа і Куделя. През. Гінденбурґ на внесення канцл. Маркса затвердив іменування Гергта на становище віцепремієра і мін. справедливости, а Куделя на становище мін. внутр. справ.

Протест комуністів проти уряду Маркса.

Берлін, 31. січня 1927.

Тутешні комуністи уладжують демонстрації проти уряду Маркса. В однім берлінськім парку було віче в присутности 15.000 людей. Бесідники зазначили, що цей протест, то початок боротьби проти реакційного уряду Маркса. Прийшло до сутичок між комуністами і правими боєвими відділами, а потім і з поліцією, яка інтервеніювала.

Німеччина виконала зобовязання.

Париж, 31. січня 1927.

Переговори між німецькими і союзними знавцями в справі твердинь на сх. кордоні Німеччини доведуть до порозуміння. У висліді того конференція амбасадорів ухвалить на завтрішньому засіданні, що Німеччина виконала свої зобовязання в справі роззброєння.

Жінка ціс. Вільгельма в Берліні?

Берлін, 31. січня 1927.

Палату „Унтер ден Лінден" із сусідуючою невеличкою нідерляндською палатою видано Вільгельмові II. Поставлено лише умовину, щоби палата, хочби на короткий час, була доступна для публики. Тепер розійшлися чутки, що Вільгельм висловив бажання обняти назад палату в посідання й ужити її для себе. Кажуть, що в палаті замешкає друга Вільгельмова жінка Герміна, а навіть кружляють чутки, що вона вже є inкогніто в Берліні.

Криваві сутички в Бурґенлянді.

Відень, 31. січня 1927.

На вчора заповіджено в Шатендорфі (в Бурґенлянді) збори союзу „фронткемпферів" і реп. „шуцбунду". Між тими двома групами прийшло до сутички. До готелю, де мали бути збори шуцбунду, віддано кільканадцять стрілів. Було 3 убитих, а 13 ранених. Арештовано 40 фронткемпферів. Богато членів того союзу втікло за кордон. В кількох віденських фабриках робітники на знак протесту проти цих подій кинули працю. Готовляться до демонстрацій.

СРСР не концентрує військ.

Варшава, 31. січня 1927.

Більшовицька тел. аґенція Тасс заперечує вістку, начеб ген. штаб червоної армії концентрував війська над східним або західним кордоном СРСР.

Рідні президента Литви не вбито.

Берлін, 31. січня 1927.

Литовський посол заперечив чутку про вбивство рідні брата през. Литви Сметони в селі Кейдани. Посол думає, що ця чутка зродилась у звязи з убивством одної селянської сімї тому місяць в однім литовськім селі.

Гроші.

Доляри амер. 8·85 - 8·87, доляри канад. 8·82 - 8·83, чеські корони 0·26—0·26.25, австрійські шилінги 1·27—1·28, леї 4·00 - 4·25, франки фр. 0·35—0·36, франки шв. 1·72—1·73, фунти штерл. 43·30—43·50.

Відгуки дня.

Sequens.

Далеко від нас, бо поза Збручем, ген у матері городів українських помер сотник УСС Іван Коссак.

Воєнний товариш від 1914 р., то й думка летить над його могилу, а спомини спільних переживань встають перед очима.

Карпати. Сніги, сніги і ліс та ліс.

На верхах Бескиду наші становища: ледви пропорпані завії, ледви розкопана земля. Москалі підступають щораз ближче, а ми боронимо вступу на... Мадярщину. Іван Коссак, як звязковий старшина при 129 бригаді. Ще місяця нема, як він там, а які вже зміни в настроях до нас. Кап. ген штабу Кватернік таки просто симпатизує з нами, з нами братами і синами Талергофців. Каже нам носити смерекову галузку за шапкою, щоб міг розпізнати.

Ми радо носимо і це перша відзнака стрілецька.

А Іван Коссак щораз між нами, щораз потішає або остерігає: Буде офензива на Галичину, стерегтися на лівому крилі...

І була офензива на Галичину і був протинаступ на лівому крилі.

Нераз із одної миски їли, з одної чарки пили. Їли похвали і проклони, пили радощі і смутки.

1918 рік післав Його в Жовківщину. На чолі „збунтованих невдячників" боронив ворожій силі вступу до Львова. Поранений вдержав позицію і щойно тоді відійшов.

А потім прийшла трагедія: Армії і Нації. А ще потім охота до праці, праці для народу, за всяку ціну і серед усяких обставин.

Сотнику Іване! Не впав Ти серед гуку гармат на полі битви, але серед тріскоту варстатів теж на полі битви, хоч і не кровавої але скровавленої.

Летить моя думка на Твій далекий гріб... Прийми тих пару незугарних слів, як вінок на могилу. Далеко Ти від свойого племени і рідної Галичини. Та не лежиш там самотою.

В Золотоверхому спочиває неодно галицьке серце, що перестало битись від надмірної любови до України.

Там і Черник Хведір і Загаєвич Микола — лицарі славетні, друзі наші незабутні.

Зійдешся з ними — розваж їх та потіш. Нехай не журяться, що надармо життя жертвували.

Запевни їх: Недобре є, але добре буде. Народ кріпшає з дня на день, а з тим і певність ясної будуччини.

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ.

— **Йордан в Коломиї.** В нотатці про цьогорічний Йордан у „Ділі", між містами, в котрих це свято відбулося при участи польських властий і війська, вчислена також Коломия. Отже вчислення Коломиї до тих міст є абсолютно неправдиве, бо не тільки що участи польських властей і війська тут не було, але навпаки — свято мало суто національний характер. На чолі походу їхала селянська бандерія в двацять кілька коней, а козаки мали на шапках синьо жовті кокарди і були попевязувані синьо-жовтими лентами. — **Очевидець.**

— **„Новий вітер" в Ковлі.** По Луцьку прийшла черга й на Ковель. А волинський воєвода призначив кількох українців до міського самоврядування в Ковлі. Отже іменовано д-ра Дмитра Барченка—віцепрезидентом м. Ковля, а членами міського господарського комітету затверджено: д-р М. Пирогова, Ол. Кондратовича, Ів. Михалевича, Г. Юрченковича і П. Гринюка.

— **Провінціональні амбіції.** Заки ще наша преса встигла присвятити новинку діяльности наших деяких тернопільських діячок, уже всі передавали собі приватно з точними подробицями меньш більш таку історію: у „Союзі Українок" у Тернополі повстав конфлікт між двома гуртками, що хотіли взяти в руки провід товариствами. Підклад — чисто особисті амбіції. Посварені звертались до централі „Союзу Українок" у Львові, щоби рішили їх спір: звідси вислано дві делегатки для мирної полагоди конфлікту. Переговори дійшли до такого пункту, що одна з делегаток спалахнула обуренням і вжила гострого вислову. У цьому добачила образу одна місцева дама і подала її в суд. Недобре є, коли представниця мирового суду горячиться, але вже зовсім погано, коли наші діячки доходять у сварці до такого непритомного стану, що мусять свою честь прати в прилюдній пральні.

— **Католицька церква в Канаді** має 3,683,663 вірних, з того 3,383,663 римо-католиків і 300.000 греко-католиків (українців і інших віроісповідання у Канаді). Пануючим віроісповіданням, одначе він, у противенстві до знаменито зорганізованої католицької ...

[...]піналіованої, одноцільної католицької церкви, є розбитий на десятки більших і менших, дуже часто собі ворожих сект. Є ще в Канаді і православні старого й нового типу. Це теж майже виключно українці, бо справжніх москалів там дуже мало. Найсильніша православна організація в Канаді — це т. зв. українська автокефальна церква, що має вже 20 своїх священиків і постійно здобуває нові терени. Зі всіх держав нового світа Канада найкраще забезпечена священиками. Є там 4355 світських священиків і 1.519 черців латинського обряду. Греко-кат. церква під проводом еп. Будки має 42 священиків. Річний приріст католицьких священиків у Канаді виносить пересічно 200 осіб. Тепер припадає на 650 католицьких душ у Канаді один священик.

— **Пригоди „постійного" архимандрита.** Луцька „Українська Громада" повідомляє: Архимандрит Филип Морошко, який перейшов був на „ржондову унію", знов вернувся до православія і живе в монастирі у Вильні. 16. січня на подвірю монастиря накинулися на нього 6. одновірців й мало не злинчували його, при чому вигукували: „На стос його, спалити". — Отак перекінчикам завсіди дістається...

— **Ucrainica.** „Lidové noviny" (тижневик) завели в себе постійну рубрику з українського життя п. з. „Ukrajinská hlídka" під ред. Василя Бибика. В ч. 5 того органу з 8. січня ц. р. подана ціла низка заміток з українського політичного й культурного життя як на Рад. Україні, так і на еміграції. З того ж числа довідуємося, що українська кольонія в Подєбрадах уладила дня 22. січня ц. р. академію з приводу 9-их роковин проголошення незалежности України. На академії промовляв п. І. Мазепа, а письменник Е. Маланюк прочитав новелю Галини Журби, присвячену героям, що впали в бою під Крутами.

— **Дуже звичайна хроніка.** 30 членів поліції переглядали в неділю у Львові темні льокалі та шинки, виловлюючи людців славно записаних у поліційній хроніці. Чотири вломи і два самовбивства повторились у Львові на протязі одної ночі. — У хемічній фабриці „Хемікос" пожежа знищила всю внутрішню обстановку. — У Любачеві арештували наймита, який на дорозі вжив насильства на селянці, ще й ограбив її. — У Рожджалові (Сокальщина) арештували дві селянки Колешко, маму та дочку, які задушили немовля шеї останньої.

— **„Наші" дідичі.** При нагоді крадіжі заліза сільськими парубками може вийти наверх на суді досить неприємна правда: а саме, що син селянки Савчук з Батятич, біля Мостів Великих, засуджений разом з нею на 3 міс. вязниці, є син місцевого дідича, який довгі роки жив з Савчуковою, мав з нею двох синів і врешті їх прогнав.

— **Жіночі рекорди.** В останніх тижнях найбільшим з них є заклад американки Піллей, спортовки, яка за високі доляри обіцяла вилізти на високу гору, де ще не було жіночої ноги: гору Бейкер в Рокі Мавтейнс. Цю пробу зробила вона як полюбну подорож із своїм мужем, при помочі лещат, мотуза і іншого приладдя. Здобула гроші та славу. — Відома спортовка, англійка Віолетта Кордері вибирається довкола світа на авті, пічне з Голяндії, з Марсейль поїде пароплавом до Бомбею, звідти автом до Калькути, кораблем до Австралії і так далі через усю Америку. — Це більше може бути жіноцтво гордим із успіхів у суспільнім житті, дарма що в Індіях. Хоча техніка індійських виборців дуже складна, так, що більшість жінок у них не визнається, було чимало випадків, коли жіноча кандидатка дорівнювала голосами кандидатові. При виборах до сенату в Мадрасі жінка Шріматі Камаля Деві одержала 4461 голосів, а її противник 490. — До цеї рубрики можна би втягнути теж довгий вік жінок, який перевищає мужеський. Француженка Фрольон, що вмерла цими днями, мала 103 роки і залишила 102 нащадків. Один із її синів має вже одинайцятеро дітей і 43 внуків.

— **Літературні новини.** Данський критик Георг Брандес, який скінчив саме 85 літ, видав нову книжку про „первісне християнство". У ній доказує він нелегку теорію, що Христос не був історичною особою і ніколи не жив. Книжка написана живо та легко, мов полемічна стаття. — У Штокгольмі зроблено 22. січня спробу переминити цей день як день уродин Стріндберга у національне свято в честь великого шведського письменника. Тисячний похід зупинився перед його статуєю, а сестрінок письменника д-р Стріндберг дякував організаторам свята. Голова союзу письменників Ернст Дідрінг мав у салі міської ради відчит, підкресливши, що головною спонукою творчости автора „Червоної кімнати" було змагання до правди. Крім цього було ще кілька інших відчитів. — Університет у Марсейлі повідомляє, що в марті організує велике свято у старинним місті Авиніон, у честь італійського поета Петрарки. Головою комітету буде Габріеле д'Анунціо. У святі візьмуть участь теж німецькі університети. — Німецький письменник Яків Вассерман виїхав на 3 місяці до Америки на кошт американського банкира, який забажав, щоби Вассерман ознайомився із тамошним життям і описав його.

— **Італійська Академія Наук.** Мусоліні хоче дати своїй державі також щось на зразок „Французької Академії" безсмертних і наукового Інституту. На цю ціль купує чудову палату Фарнезіна (колишню бурбонську), власність мадритського князя. У склад Академії мають увійти найчільніші уми Італії, з титулом „сенаторів" за їх заслуги. Вони одержуватимуть яких 36.000 лірів річно. Всіх їх буде найбільше 60, з чого 20 призначить голова уряду, а решту виберуть ці перші. Вибір нових мусить бути затверджений урядом, міністром освіти. Вже тепер цей міністр попереджує загальну опінію, щоби не дивувалась, коли між призначеними не буде деяких великих учених, „які не зрозуміли духа нової Італії". Себто політична „благонадьожність" гратиме велику ролю у призначеннях. Академія займеться в першу чергу виданням латинських і грецьких клясиків в італійських перекладах і цілої низки студій „італійські дослідники", щоби дати картину здобутків італійського духа.

— **Світова всячина.** У Франції сильний зріст безробіття між чужинцями. — Грецький лікар Зінукас найшов діятермічний апарат, який лічить катар на протязі чверть години. — У міжнародніх змаганнях гри творів Шопена на фортепяні першу нагороду признали у Варшаві росіянинові, другу полякові Спінальському, третю Розі Еткінній жидівці з Польщі, четверту Гінз урогові, жидові з СРСР — На Уралі вибухла чума; вмерло 30 осіб. — Університет у Дижоні (Франції) затвердив на катедру гебрейської мови рабіна Вейля. — У Злучених Державах приблизно 5000 осіб має приватні літаки. — Два англійські лікарі брати Томсони впевняють, що їм удалось найти бациля інфлюенци. — Спортові змагання у одні за мистецтво Европи в горелей скінчилось перемогою австрійців. — Експедиція радянських учених під проводом Шатилова досліджувала маловідомі околиці ріки Вах (доплив Обі) і найшла там 7 осель, про яких досі ніхто не знав. З 1500 людей, що там живуть, лише двоє є грамотні. Вони нічого не знали про европейську війну ні про радянську владу.

— **Вечір артистичних танків** і хореографії арт. М. Гонтаря відбудеться невідклично у вівторок 8 лютого ц. р. в год. 7 і пів вечора в салі тов. ім. Лисенка. Хореографічні композиції укладу М. Гонтаря виконають 24 учениці хореографічної студії тогож артиста у Львові. Учениці виступлять у костюмах, зроблених по ескізам арт. Ол. Новаківського і при спеціяльному освітленні сцени. Такий вечір у менших розмірах був заповіджений в грудні та не відбувся по причинам від артиста незалежним. Тепер слід надіятися, що наш загал поцікавиться артистичними танками по найновішим зразкам хореографічного мистецтва. Фотографічні знимки балету можна буде оглядати раніше на виставах: Книгарні Тов. ім. Шевченка, Народної Торговлі і Союзного Базару.

— **З кіна.** У кіні „Лев" починається могутня фільма „Бурлака з над Волги", одна з найкращих поем кохання,

— **Найгарніше** і найдешевше взуття на КАРНАВАЛ дістанеш у фірми „ДЕЛЬКА" диви оголошення.

— **Незалежний Людовий Театр** у Львові грає в середу, дня 2. лютого ц. р. о год. 7·30 веч. дуже веселу комедію на 3 дії Лисенко-Конич п. з. „Тріюмф Медицини". Тло комедії становить винахід лікарства на відмолодження, що записав лікар старцеви та яке наслідком обставин стає причиною комічних ситуацій. Початок 7·30, кінець 9·45 вечером. Білети по 2, 1·50 і 1 зол. продає Союзний Базар, а в середу від 10—12 передпол. і від 5-ої попол. каса театру.

— **Концерти** піаністки Любки Колесси відбудуться вівторок 8. лютого і четвер 10. лютого ц. р. в салі Народнього Дому вул. Рутовського 22. о год. 8. вечером. — Білети продає від нині Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка, Ринок ч. 10. Членам Муз. Т-ва ім. Лисенка, які зложили вкладку за 1926 р. прислугує 1 довільний білет по половині ціни на оба концерти. 1418

Дописи.

Яворів. *(Похорони ексгумованих героїв з 1918 р. в Яворові й Наконечнім. — З культурно-освітнього життя.)* Дня 19. січня ц. р. хоронив Яворів ексгумованого в Судовій Вишні героя Української Гал. Армії пок. Льва Щирбу, а Наконечне також ексгумованих владою в Судовій Вишні борців за волю Хархаліса Миколу, Духнича Федора і Кунанця Осипа. Не зважаючи на чималий мороз, оба похорони випали величаво. Головно похорон на Наконечному. Тут узяло участь у похоронах до дві тисячі людей. З Яворова була окрема офіціяльна делегація від громадянства. Погибших перенесено з кістниці до церкви, де місцевий парох о. Бариляк виголосив незвичайно патріотичну промову. Над могилою промовляли: адв. д-р М. Фільц, Федір Кунанець, і один делегат із Судової Вишні. Народ згадав час боротьби і призадумувався над теперішністю. В Яворові було на похороні також чимало народу, але до церкви тут тлінних останків Покійника не несено. Навіть не всі священики взяли участь у тому сумному торжестві. На гробі промовив д-р О. Галущак короткими, але влучними, подекуди високо-поетичними словами. Хор відспівав церковні пісні, „Ви жертвою" і „Журавлі". Червоною китайкою оббиту домовину покрила сира земля, терновий вінок від загалу і вінці від усіх товариств. Зачувати, що влада і тут „шукає винних" і насилає жандармів за якоюсь організацією — „mlodzież nieletnia"?, аміси, що малаб за ціль: хоронити небіщиків... І це має бути карне...
— З культурно-освітнього життя Яворова відмітити треба уладження тут. Повіт. Спілкою кооперативного курсу для абсольвентів середніх шкіл, відіграння Драм. Гуртком „Батраків" Костенка на цілі „Рідної Школи" і „Жидівки вихрестки" Тогобочного на дім читальні „Просвіти", а дальше уладження цілої низки недільних виклад в кружком УПТ. і „Союзом Українок", уладження гімнастично-вокального вечора т-ва „Луг" і т. д. Тутешній кружок УПТ. під головуванням д-ра М. Фільца горячково санує свої фінансові недомагання, бібліотека УПТ. зростає і книжками й читачами, гімназія УПТ. розвивається під директоруванням д-ра Маркіяна Терлецького чимраз краще. Вже й на цей рік гімназія одержала право прилюдности. Матура в зимовому речинці відбудеться 7. лютого (письменна). Взагалі на яворівську гімназію варто звернути увагу неодним родичам у краю. — Не можна також поминути уладження курсів неграмотних тут. кружком УПТ.

Орґанізаційний рух.

Міщанське віче в Тернополі.

Дня 16. ц. м. відбулося в Тернополі в салі „Міщанського Брацтва" міщанське віче. Предметом віча було покликання до життя міщанської політичної організації. Точно в год. 12. відкрив віче іменем Повітового Народнього Комітету д-р Остап Постригач, вказуючи на ціль віча і візвав присутніх до вибору президії. На внесення п. Василя Дрогобицького вибрано президію, в склад котрої увійшли: Фалендиш Андрій, Грицина Григорій, д-р О. Постригач і д-р Іван Якимчук.

Реферат про політичне положення українського народу виголосив д-р Ст. Баран, про організацію і завдання українського міщанства п. Олекса Черкавський, делеґат Центрального Комітету УНДО зі Львова. Опісля вивязалася дискусія, в котрій між іншими забирали голос: д-р Іван Якимчук, д-р Остап Постригач, Вол. Литвин Ґустя Хомова, Антоніна Кондратова, Андрій Фалендиш, п-і Миколаєвичева, Франц Колодій, Ів. Онуферко й о. Степан Колянковський. На внесення д-ра Якимчука ухвалено низку резолюцій із протестом проти поневолення українського народу в Польщі на полі шкільництва, громадської самоуправи, церковнім, земельним і ін. і проти беззаконного поведення з політичними вязнями.

По ухваленню резолюції вирішено покликати в Тернополі згідно з організаційним статутом У. Н. Д. О. політичну організацію українського міщанства під назвою „Народня Організація міста Тернополя" і приступлено до вибору ради „Народньої Організації" в такому складі: Фалендиш Андрій, Грицина Северин, Воловець Теодор, Онуферко Ів., Кучевський Ст., Чумак Григорій, Кучеріжка, д-р Ст. Баран, д-р Постригач Остап, Мурій Вас., Литвин Вол., Сеньківський Семен, Маркович Ів., Кордуба Ізидор, Баранова Бл., Кондратова Ант., Дубенська Ксеня, Чумакова і Кучерова Юлія. Вирішено, щоб голову „Народньої Організації" вибрала рада зпоміж себе. Перед закриттям віча виголосив довшу промову п. Онуферко, вказуючи на найблищі завдання організації. Відспіванням „Ще не вмерла" віче покінчилося.

Підчеркнути треба, що у вічу побіч чотирьох священиків і місцевої інтелігенції взяло громадно участь міщанство (обох полів) з Тернополя і Гаїв Великих. Повага, з якою присутні вирішували порушені на вічу справи, є доказом, що новоповстала міська організація в Тернополі стане в короткім часі одною з найкращих на західно-українських землях.

Учасник.

За піднесення культури.

Автомобілеве підприємство у Східній Галичині.

Відома фабрика автомобілів Форда в Америці одержала від українця, канд. інж. п. Віктора Якубовича, студента варшавської політехніки, проект, пляни і коштóриси на заснування автомобілевого перевозового товариства у Східній Галичині. Важні справи Форда, якими він занятий, не дозволяють йому без докладного переглянення проекту видати осуд чи апробату, на яку цей плян заслуговує. Одначе сподіємося, що до кількох місяців справа буде рішена. Для цікавих подаємо шкіц того проекту п. В. Якубовича.

Східну Галичину поділив п. В. Якубович на три території з головними осідками: Львів як централя, Станиславів і Тернопіль: там будуть варстати, гаражі, бюра і шоферські школи. Кожна частина має заснувати на своїй території доїзди постійними автобусами чи пасажирськими автами. Одночасно заступство фірми „Форд", що вестиме продажу бензини і смарів та ріжних складових частей авт, буде засноване у вище згаданих містах.

По обчисленням пасажирської френквенції п. Віктором Якубовичем, до заснування найважніших автомоб. ліній потреба 81 автобусів і 56 пасажирських авт, не рахуючи резервових возів. Кошти заснування виносилиб 53.000 (пядесять три тисячі) американ. долярів.

Орієнтаційні таблиці на дорогах, спеціяльно виконані з рекламою Форда, мають бути при шосах, де відбуватиметься постійний рух автобусами.

Пересічна ціна їзди за км. виносилаб 50 сот. для авт особових, а 35 сот. для автобусів. Підприємство удержувалоб урядовців, шоферів і робітників виключно християн (відомо, що Форд є антисемітом), а переважно, як поставив в умовах п. Якубович — українців. Тоті шоферські школи будуть вишколювати за малою оплатою здібних і самодільних шоферів, а спеціяльні курси для жінок і мущин дадуть змогу загального поширювання і користування тим спортом.

Не треба, думаємо, ближче й пояснювати значіння такого підприємства для нас у Східній Галичині, де відразу піднеслаоб культура й життя, не кажучи вже про вигоду широких мас. Про дальшу долю цього проекту ми своєчасно повідомимо.

ОПОВІСТКИ.

В подяці родини Барвінських після смерти бл. п. Александра Барвінського пропущено внучку Евгенію Барвінську, що отсим доповняється. 1—1

Прибитий болючою втратою невіджалуваної памяти дружини й матері осиротілих дітий, Марії з Бахталовських, яку Всевишній в цвіті літ покликав до себе дня 11. грудня 1926 р., підписаний, замісць окремих подяк всім тим, що своєю участю в похороні 15. XII. м. р. зволили віддати Покійній останню прислугу, а опісля висказали сердечне співчуття, складає на будову домівки „Рідної Школи" в Чорткові квоту 5 ам. долярів. *Д-р Остап Юрчинський.* 1429 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.